

Пенка Цанева-Бленика (архив на проф. Милена Цанева)

Сплит

Бленика

Ядранско море

Край бреговете на Далмация
Адриатическо море спокойно дреме,
дъхът си сякаш да поеме –
разбито, уморено, победено
от вълноломните стени
на толкоз острови скалисти.
Водите му лазурни, чисти,
преливат блясъците на атлаза,
и в тая утрин слънчева не можеш каза –
море ли, езеро ли е пред тебе.
и само ти се иска в шепа да загребеш
от синята вода и се напиеш
с лазура, слънцето и чистотата,
които тук морето крие...

Сплит

Ти сплиташ в свойто тихо име,
ведно със пътищата към морето,
загадките неизброими
на толкова хилядолетия.

Епохи най-различни са преплели
тук своите мраморни езици –
от гробници, арени запустели
разгръщат своите страници.

Езичници и християни
са смесили тук своите олтари,
и варвари – грабители незвани –
следите си по гробниците стари.

Народи, малки и големи,
кръстосвали тук пътища съдбовни,
и не едно кораво племе
владяло крепостите бойни...

Днес на Юпитера пред храма римски,
в палатите на Диоклециана,
огромна статуя на Григор Нински
славянството безстрашно брани.

В палатите на Диоклециана

И днес прекрасните палати
стоят допрени до водите –
почивка някога за гордий император,
а днес приют достъпен за тълпите.

Цял град от улици, градини,
от храмове, престолни зали,
където хиляди години
са поколения живели.

Кои ли воители калени
отеквали тук своите стъпки,
чий ли пръсти уморени
докосвали са мраморите скъпи?...

Прозорците и днеска светят,
моряците в баровете пеят –
не спомнят си за вековете
тези, що сами сред тях живеят.

Нали и те така ще минат -
ще смесиат всички своя прах:
един крадец със всеки миг изминат
краде живота и от тях.

Върху града разгъват небесата
таинствен звезден ръкопис,
и гледа ме на храма пред вратата
загадъчен и древен сфинкс.

Мъченици

Арената е днес тревясала поляна,
амфитеатърът едва личи,
дето на мъчениците кръвта проляна
насищала е гладните очи.

Седели тук тълпи и императори,
езичници, гонители сурови;
с усмивка храбри гладиатори
умирали за вярата Христова...

А после: мъчениците превърнали в герои,
в светци, закрилници, патрони,
прибрали мощите им в храмовете свои,
изписали ликът им по икони...

История, която всеки век повтаря
със имена и декори различни:
да имаме светци за своите олтари –
потребни ни са мъченици.

Клис

Около 978 г. позволи хърватският крал
Държислав на българския бежанец Панко
да се посели с цялото си семейство в
Клишкото предградие.
В. Клаич

Като орлово гнездо в скалите
се белее крепостта –
верен страж над долините,
над морето и града.

Кой ли вятър е довякъл
от родината далеч
тука преди десет века
българина-бежанец?

Богомил ли твърд и верен,
гонен в родната страна,
тук е най-подир намерил
мир желан и тишина?

Заговорник ли издаден,
или пък изменник чер,
непокорен ли болярин
е изгнание предпочел?

Който и да си, далечний,
твойто име тук у мен
прозвуча с тон сърдечен
в тоя южен слънчев ден.

Като мъничкото цвете,
що намерих тука днес,
то ми спомни за полето,
родната земя и лес...

Цикълът е публикуван за пръв път под заглавие „Далмация” в сп. "Изкуство и критика", 1938, кн. 9, 465-470. Под заглавието „Сплит” е публикуван в стихосбирката „Сребърни ръце” (1943), 100-106.